

REFERAT Klima- og Miljøudvalget d. 09-11-2022

Mødedato Onsdag d. 09. november 2022 kl. 13:00

Mødested Kulturcenter Mariehøj - Lokale Richard Mortensen

Mødedeltagere Court Møller (B), Dorte Nørbo (F), Christoffer Buster Reinhardt (C), Jens Darket (V), Christoffer Emil Jexen (Ø), Anette Maj Billesbølle (A), Anne Christiansen (L), Iben Koch, Anja Dalberg, Eva Leganger Glad

Indholdsfortegnelse

Meddelelser.....	3
Temaorientering - Vintervedligeholdelse.....	4
Temaorientering - Grund- og drikkevand.....	6
Beskyttelse af grundvandsmagasin i tidligere indvindingsopland til Vedbæk Kildeplads.....	7
Omstilling af biodiesel til almindelig diesel - Orientering.....	9
Udbud af lokationer til offentlige ladestandere.....	11
Status på ordning for indsamling af farligt affald.....	13
Klimahandlingsplanen - Ekstra høringsvar.....	16
Endelig udpegning af urørt skov på statens arealer.....	18
Godkendelse af revideret forskrift for fjerkræ- og høsehold.....	20
Godkendelse af forskrift for indretning og drift af restaurationer.....	22
Renovering af bevaringsværdige gravsteder - Status.....	24
Underskriftsark.....	26

Punkt 1: Meddelelser

Resumé

Områdechef Anja Whittard Dalberg orienterede om:

- Dispensation fra Fredningsnævn til læskure i Vaserne og Maglemosen samt til naturtrappe i Vaserne.
- Hørsholm Kongevej - Afslag fra politiet om hastighedsnedsættelse til 70 km/t.
- Kongevejen - Delvis godkendelse af ansøgning om hastighedsnedsættelse til 60 km/t.
- Miljøstyrelsen og Københavns Universitet undersøger PFAS-niveauer i Furesø.
- City Container nedlagde den 31. oktober arbejdet. Arbejdet blev genoptaget den 4. nov. 2022.
- Birkerød Vandforsyning ønsker etablering af grundvandspark.

Udvalget ønsker at få belyst muligheden for ændring til 40 kilometers zone på Dronninggårds Allé i forbindelse med behandling af ny lokalplan for Næsset og udvalgets arbejde med hastighedsplanen og 40 km-zoner.

Punkt 2: Temaorientering - Vintervedligeholdelse

22/186

Resumé

Forvaltningen giver på udvalgets møde en introduktion til ansvarsområdet ”vintervagt” og ”vintervedligehold”. Teknik og Miljø, Drift står for organisering af vintervagten og udførelse af vintervedligeholdelse i henhold til kommunens vinterregulativ.

Sagen forelægges Klima- og Miljøudvalget til orientering.

Sagsfremstilling

Forvaltningen har som led i introduktionen til udvalgets ansvarsområder forberedt en orientering om vintervagten og vintervedligeholdelse på kommunale veje, stier og kommunale institutioner med driftsaftaler.

Følgende emner vil blive gennemgået på mødet:

- Vintervedligeholdelse
- Vintervagten
- En introduktion til kommunens vinterregulativ og det vedtagne serviceniveau

Vintervedligeholdelse omfatter glatførebekæmpelse ved hjælp af saltning og snerydning.

Vintervedligeholdelse udføres af Teknik og Miljø, Drift i samarbejde med private entreprenører og landmænd. I 2021 blev der brugt 8,3 mio. kr. på vintervedligeholdelse af et budget på 7,4 mio.

Kommunens vinterregulativ blev vedtaget i kommunalbestyrelsen i 2013 og revideret i 2015. Regulativet deler kommunale veje i tre vinterklasser svarende til tre serviceniveauer:

- Klasse I: Overordnede trafikveje, hovedstier ved trafikveje og primære busstoppesteder ved stationsområder
- Klasse II: Trafikveje, overordnede lokalveje og øvrige hovedstier og skolestier
- Klasse III: Lokalveje og boligveje

Vinterregulativet fremgår af kommunens hjemmeside ([link](#)) og er vedlagt som bilag.

Vintervedligeholdelse planlægges i sammenhængende ruter inden for hver vinterklasse. Bekæmpelsesmetode er enten saltning eller snerydning. Der er dog anlæg, der ikke kan tåle salt, hvor der anvendes et alternativt produkt, Kaliumformiat, der er skånsomt for bl.a. trækonstruktioner, der ikke kan tåle salt. Kaliumformiat er dyrere end salt, hvorfor brugen begrænses.

Bæredygtighed

Forvaltningen har et kontinuerligt fokus på at reducere mængden af salt, der benyttes. Saltspredning på Klasse I og II-veje er GPS-styret, da det tilpasser mængden af salt til vejbanebredder, og der alene doseres med den nødvendige saltmængde.

Til vinteren 2022-2023 er der investeret i et antal mindre spredere, der ligeledes er GPS-styret, så glatførebekæmpelsen på fire af cykelsti-ruterne også kan optimeres. Der er også investeret i etablering af tre glatføremålestationer, der giver udkaldsvagterne adgang til måling af rest-salt på vejene. Ved hjælp af målestationerne kan vagten vurdere, om salt doseringen ved et udkald kan reduceres, eller om et udkald helt kan undlades i de tilfælde, hvor der stadig er tilstrækkelig saltmængde på vejene.

Private fællesveje

Private fællesveje udgør ca. 30 % af det kommunale vejnet. Forvaltningen bistår grundejerforeninger og vejlaug for private fællesvej med at reducere saltmængden på deres veje ved at tilbyde dem, at deres vinterentreprenør kan tilmeldes kommunens glatføreudkald. For de veje, der er tilmeldt, salter de private entreprenører kun, når kommunen salter de kommunale veje.

Indstilling

Direktionen foreslår, at sagen forelægges til orientering.

Vedtagelse i Klima- og Miljøudvalget den 09-11-2022

KLIMA- OG MILJØUDVALGET tiltræder Direktionens forslag.

Bilag

Vinterregulativ 2015

Punkt 3: Temaorientering - Grund- og drikkevand

22/186

Resumé

Forvaltningen giver på mødet den 9. november 2022 en introduktion til ansvarsområdet ”Grund- og Drikkevand”.

Sagen forelægges Klima- og Miljøudvalget til orientering.

Sagsfremstilling

Forvaltningen giver på mødet en introduktion til ansvarsområdet ”Grund- og Drikkevand”. På mødet præsenteres kommunens myndighedsrolle og samarbejder på grund- og drikkevandsområdet.

Forvaltningen har forberedt en introduktion til udvalgets ansvarsområder indenfor grund- og drikkevand herunder:

- Vandforsyningsplanlægning, Indsatsplanlægning mv.
- Tilsyn med drikkevandskvalitet og vandforsyningsanlæg
- Godkendelse af takster og regulativer
- Indvindingstilladelser
- Grundvandsbeskyttelse

Indstilling

Direktionen foreslår, at sagen forelægges til orientering.

Vedtagelse i Klima- og Miljøudvalget den 09-11-2022

KLIMA- OG MILJØUDVALGET tiltræder Direktionens forslag. Med henblik på indsats for at sikre grundvandet i Rudersdal Kommune, anmoder Klima- og Miljøudvalget om at få forelagt en sag om etablering af grundvandsparker i Rudersdal Kommune.

Punkt 4: Beskyttelse af grundvandsmagasin i tidligere indvindingsopland til Vedbæk Kildeplads

22/186

Resumé

Vedbæk Kildeplads er nedlagt, og dermed bortfalder det tilknyttede indvindingsopland. Det medfører en forringet beskyttelse af en værdifuld grundvandsreserve, da der er vedtaget en særlig beskyttelse af oplandet til indvindingsboringer.

Forvaltningen anbefaler, at området fortsat forvaltes som et indvindingsopland i forhold til ansøgninger om vertikal jordvarme og øvrige aktiviteter og planlægning, der kan medføre påvirkning af drikkevandsmagasiner.

Sagen forelægges Klima- og Miljøudvalget til godkendelse.

Sagsfremstilling

Novafos har nedlagt Trørød Vandværk. Det betyder, at der ikke længere indvindes drikkevand på de tilhørende kildepladser. Klima- og Miljøudvalget blev orienteret på sit møde den 17. august 2022, pkt. 17, ([link](#)). I forbindelse med lukningen bortfalder beskyttelseskriterier knyttet specifikt til indvindingsoplandene til borerne på Trørød og Vedbæk Kildepladser, som vist i bilaget Indvindingsoplande Trørød og Vedbæk Kildepladser.

Mens nedlæggelsen af Trørød Vandværk var begrundet i et omfattende renoveringsbehov på vandværket og en samtidig forringet vandkvalitet på Trørød Kildeplads, er det ikke tilfældet på Vedbæk Kildeplads. Indvindingsmagasinet til Vedbæk Kildeplads rummer derimod vand af høj drikkevandskvalitet, som forekommer i rigelige mængder under et godt beskyttende lerlag, og det må således anses for at være en værdifuld fremtidig drikkevandsressource.

Vertikal jordvarmes påvirkning på drikkevandsressourcer

I behandlingen af ansøgninger om vertikal jordvarme indgår den geologiske beskyttelse og vigtigheden af grundvandsmagasinerne som drikkevandsressource som et væsentligt element i vurderingen, jf. administrationspraksis for jordvarme, tiltrådt af Miljø- og Teknikudvalget den 13. januar 2021, pkt. 4, ([link](#)).

I forbindelse med etablering af vertikal jordvarme bores som regel til 150-200 meters dybde, hvorfor anlægget gennembryder de grundvandsforekomster, der anvendes til drikkevand samt beskyttende lerlag. Et væsentligt kriterie for at tillade et vertikalt jordvarmeanlæg til individuel varmforsyning er derfor, at der ikke sker drikkevandsindvinding fra et beskyttet grundvandsmagasin, der vil blive berørt af en ansøgt boring.

Det er drikkevandsmyndighedens opgave at sikre den nuværende vandforsyning samt gennem vandforsyningsplanlægning og øvrig kommunal planlægning og forvaltning at sikre den fremtidige drikkevandsforsyning ved blandt andet at sørge for beskyttelse og hensigtsmæssig brug af grundvandet. Næsten hele Rudersdal Kommune er klassificeret som Område med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD), og det er i overensstemmelse hermed i Kommuneplan 2021 besluttet, at kommunen skal "... beskytte grundvandsressourcen så dens kvalitet og størrelse ikke forringes."

Det er således ikke alene den aktuelle, men i høj grad hensynet til den fremtidige forsyningssituation, der skal lægges til grund for beslutninger, som kan påvirke grundvandsmagasinerne og deres potentiale som drikkevandsressource.

Sårbare indvindingsmagasiner

Med de sidste års fund af hidtil ukendte miljøfremmede stoffer i drikkevandsboringer rundt i landet, er det ikke til at forudse, hvornår nuværende, mindre velbeskyttede indvindingsmagasiner eventuelt må konstateres forurenede. Da hovedparten af de grundvandsmagasiner, der indvindes fra, er udnyttet i høj grad, og vand fra Novafos' indvinding i og omkring Rudersdal Kommune efterspørges af nabokommuner med vandmangel, er de tilgængelige ressourcer under et vist pres. Det vil derfor være rettidig omhu at sørge for en fortsat sikring af velbeskyttede grundvandsmagasiner, der har et stort forsyningspotentiale, som det er tilfældet for indvindingsoplandet til Vedbæk Kildeplads.

Det vil betyde en fortsat restriktiv praksis for tilladelser til vertikal jordvarme til individuel varmforsyning, og en række afslag i de dele af området, hvor administrationsgrundlagets beskyttelseskriterier fortsat vil være opfyldt. Alternativet vil i praksis være en forringet beskyttelse af den pågældende grundvandsressource.

Det er således forvaltningens samlede vurdering, at grundvandsmagasinet i det hidtidige indvindingsopland til Vedbæk Kildeplads bør sikres som fremtidig drikkevandsreserve. Det kan opnås ved, at det administreres som hidtil, dvs. med samme status (som indvindingsoplande) i henhold til nuværende administrationspraksis for vertikal jordvarme, og, jf. Kommuneplan 2021, i forhold til øvrige aktiviteter og planlægning, der kan medføre påvirkning af drikkevandsmagasiner.

Indstilling

Direktionen foreslår, at området for indvindingsoplandet til Vedbæk Kildeplads fortsat forvaltes som et aktivt indvindingsopland i forhold til ansøgninger om vertikal jordvarme og øvrige aktiviteter og planlægning, der kan medføre påvirkning af drikkevandsmagasiner.

Vedtagelse i Klima- og Miljøudvalget den 09-11-2022

KLIMA- OG MILJØUDVALGET tiltræder Direktionens forslag.

Bilag

Indvindingsoplande til Trørød og Vedbæk Kildepladser

Punkt 5: Omstilling af biodiesel til almindelig diesel - Orientering

22/186

Resumé

Klima- og Miljøudvalget besluttede den 5. oktober 2022 at overgå fra HVO-biodiesel til almindelig diesel på linjerne 197, 198, 199 og 354, hvor linje 354 er en tværkommunal linje, der deles med Hørsholm og Fredensborg Kommuner.

Hørsholm og Fredensborg Kommuner har besluttet at forblive på HVO-biodiesel. Movia har efterfølgende korrigeret deres melding, der betyder, at det kontraktuelt alligevel ikke er muligt at overgå til almindelig diesel for linjerne.

Sagen forelægges Klima- og Miljøudvalget til orientering.

Sagsfremstilling

På udvalgets møde den 5. oktober 2022, pkt. 6 ([link](#)), blev muligheden for at overgå fra HVO-biodiesel til almindelig diesel på linjerne 197, 198, 199 og 354 drøftet. Rudersdal Kommune finansierer 197, 198 og 199 selv, mens linje 354 er en tværkommunal linje, der deles med Hørsholm og Fredensborg Kommuner. Hørsholm og Fredensborg har besluttet at forblive på HVO-biodiesel.

Korrektion fra Movia

Movia oplyste Rudersdal Kommune, at det var muligt at overgå fra en type diesel til en anden, hvis kommunerne, der finansierede linjerne, var enige. Efterfølgende har Movia korrigeret og meldt, at det alligevel ikke er muligt, da buslinjerne er udbudt i puljer, og at dieselvekøbet ville skulle gælde for hele udbudspakken og ikke kun de tværkommunale linjer.

Movia oplyser:

Det fremgår af Movias notat ”Prisudvikling for fossilfri enheder og mulighed for omstilling til alm. diesel” fra 23. september 2022, at der kræves enighed blandt de kommuner, som finansierer linjer i en enhed for, at det er muligt at omstille fra HVO til alm. diesel. Når det kræves enighed skyldes det, at hver kontraktenhed afregnes efter faste satser for hhv. faste, busafhængige og køreplanstimeafhængige omkostninger. Ved omstilling fra HVO til alm. diesel aftales et nyt prisniveau med operatøren for de køreplanstimeafhængige omkostninger. Movias systemer kan ikke håndtere to forskellige satser for køreplanstimeafhængige omkostninger for hhv. HVO og alm. diesel i samme kontraktenhed. Det er heller ikke administrativt og udbudsretsligt en mulighed, at dele enheden op i to separate enheder.

Det er derfor ikke en mulighed at skifte fra HVO til almindelig diesel på de linjer, kommunen selv finansierer uden, at der er enighed med Fredensborg og Hørsholm Kommuner.

HVO-biodiesel

Movia oplyser, at de stiller krav til, at HVO-brændstoffet indfrier de krav, som stilles til brændstoffers bæredygtighedskriterier i bekendtgørelse om CO₂e-fortrængningskrav og bæredygtighed m.v., BEK nr. 2520 af 14/12/2021 ([link](#)). Movia har kendskab til, at operatørerne anvender HVO produceret på basis af ”Used Cooking Oil” eller slagteriaffald.

Økonomi

Rudersdal Kommune deler kontrakt med Hørsholm og Fredensborg Kommuner. Begge kommuner har ønsket at fastholde biodiesel. De estimerede ekstraudgifter udgør henholdsvis 3-400.000 kr. for Hørsholm og 8-900.000 kr. for Fredensborg. For Rudersdal Kommune udgør ekstraudgifterne for linjerne mellem 1,3 -1,7 mio.kr.

Forvaltningen orienterede på udvalgets møde den 17. august 2022, pkt. 9 ([link](#)), om Movias første behandling af budget 2023. Der er en forventet udgift til kollektiv trafik på 40,7 mio.kr. Det er uden ekstraomkostninger i forbindelse med regnskab 2022 samt udgifter som følge af Covid-19. Det endelige budget for 2023 behandles af Movias bestyrelse i december 2022.

I Rudersdal Kommunes budget for 2023 er der afsat 42,4 mio.kr til kollektiv bustrafik. Midlerne skal også dække merforbrug for regnskab 2021, der opkræves i januar 2023. Der er ikke dækning til yderligere omkostninger til kollektiv bustrafik, og omkostningerne skal findes på andre projekter.

De endelige omkostninger for den kollektive bustrafik for 2023 kendes først i forbindelse med regnskabet, der forventeligt godkendes i februar 2024. Ekstraomkostninger til at forblive på HVO-biodiesel vil blive opkrævet i forbindelse med regnskab 2023 og skal afholdes i januar 2025. Estimatet er forbundet med stor usikkerhed, da udviklingen i prisindeks for brændstof og passagerudviklingen ikke kendes.

Forvaltningen anbefaler, at det meddeles Movia, at Rudersdal Kommune tager til efterretning, at kommunen ikke har mulighed for at overgå til almindelig diesel grundet de kontraktuelle bindinger.

Forvaltningen vil genoptage sagen, når Movias forventninger til regnskab 2023 foreligger, og vil på dette tidspunkt søge bevilling.

Indstilling

Direktionen foreslår, at sagen forelægges til orientering.

Vedtagelse i Klima- og Miljøudvalget den 09-11-2022

KLIMA- OG MILJØUDVALGET tiltræder Direktionens forslag.

Punkt 6: Udbud af lokationer til offentlige ladestandere

22/185

Resumé

Forvaltningen har på baggrund af kommunens strategi for ladeinfrastruktur og ladestanderbekendtgørelsen udvalgt 38 lokationer, hvor der ønskes etableret offentligt tilgængelige ladestandere. Lokationerne er fordelt i størstedelen af kommunen.

Private ladeoperatører til de udvalgte lokationer vurderes og vælges efter et samlet udbud.

Sagen forelægges Klima- og Miljøudvalget og Økonomiudvalget til godkendelse.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen godkendte den 31. august 2022 'Strategi for etablering af ladeinfrastruktur i Rudersdal Kommune', pkt. 10 ([link](#)). Strategien har dannet grundlag for udvælgelsen af konkrete lokationer, som forvaltningen vil sende i udbud med henblik på etablering af offentligt tilgængelige ladestandere.

Borgerne havde fra den 10. februar til 7. marts 2022 mulighed for at komme med input til ønskede placeringer af ladestandere på kommunens dialogplatform sammenom.rudersdal.dk. Der kom i alt 124 inputs fra 84 borgere. Borgernes ønsker til placeringer indgik i udpegningen af 13 områder i strategien med behov for etablering af ladestandere.

Forvaltningen har i planlægningen af det kommende udbud desuden været i dialog med elnetselskabet Radius, supermarkeds kæder og tankstationer og har afholdt markedsdialog med private ladeoperatører for at konkretisere planerne for udrolning af ladeinfrastruktur.

Udvælgelsen af de konkrete lokationer er sket på baggrund af følgende overvejelser:

- Opfyldelse af kravet til antallet af ladestandere ved kommunale ejendomme inden 2025 som følge af ladestanderbekendtgørelsen. Lokationerne medtages i videst muligt omfang i udbuddet, med mindre særlige grunde taler imod at gøre dem offentligt tilgængelige, f.eks. hensynet til brugerne af en kommunal institution.
- Parkeringsarealer på offentligt vejareal, hvor strategien peger på et forventet behov for ladeinfrastruktur, f.eks. ved trafikale knudepunkter, handelscentre og hvor borgere ikke selv har mulighed for at etablere ladestandere. Kantstensladning er i første omgang undgået, dels af hensyn til at det er mindre økonomisk rentabelt at etablere og renholde og dels, at der er større trafikale gener forbundet med kantstensladning.

Forvaltningen har udvalgt 38 konkrete lokationer i 11 af de 13 områder. Dog er der ikke udpeget lokationer i DTU Science Park og Teknikerbyen. Det skyldes, at der ikke er kommunale egnede parkeringsarealer samt, at det forventes, at virksomheder og private aktører selv etablerer ladestandere til at dække områdets behov.

De 38 lokationer for etablering af ladestandere fremgår af bilagene.

Udbuddet forventes at omfatte fem-seks pakker med lokationer, som ladeoperatørerne kan byde på uafhængigt af hinanden. Lokationerne i hver pakke er geografisk spredt rundt i kommunen, og hver pakke indeholder både formodede attraktive og uattraktive lokationer. Tildelingskriterierne og vægtningen heraf er:

- Pris for etablering og drift: 60%
- Pris for ad hoc opladning: 15 %
- Design på materiel og indretning af lokationen*: 25 %

* Farven på standerne er et ufravigeligt krav og følger af Rudersdal Kommunes Materiale- og Udstyrsmanual.

Udbuddet tilrettelægges, så tilbudsgiverne maksimalt kan få tildelt to pakker af lokationer. Det indebærer, at kommunen vil underskrive kontrakter med mellem tre og seks ladeoperatører. Målet er at undgå monopoldannelse samt sikre konkurrence i hele kommunen og dermed den bedste pris for borgerne.

Forvaltningen har indtil nu afventet de standarder for udbud af ladestandere, som Transportministeriet er ved at udarbejde. Da disse er yderligere forsinket, har forvaltningen påbegyndt udarbejdelsen af et selvstændigt materiale. Det har andre kommuner, der allerede har offentliggjort udbud, også gjort. I henhold til lov om infrastruktur for alternative drivmidler til transport kan aftalerne maksimalt indgås for en periode på 10 år.

Forvaltningen forventer at offentliggøre udbuddet umiddelbart efter den politiske godkendelse. Det indebærer, at der bør kunne indgås kontrakter med de vindende private ladeoperatører i starten af 2023. Henset til den forventede sagsbehandlings- og leveringstid i forbindelse med bl.a. operatørernes bestilling af strøm til de enkelte lokationer må det forventes, at ladestanderne tidligst vil blive etableret i perioden sommer/efterår 2023.

Særskilt udbud for hjemmeplejen

Der udarbejdes en særskilt analyse og efterfølgende udbud af elbiler og ladestandere til hjemmeplejen i 2023.

Indstilling

Direktionen foreslår indstillet, at lokationerne for udbuddet af offentligt tilgængelige ladestandere godkendes.

Vedtagelse i Klima- og Miljøudvalget den 09-11-2022

KLIMA- OG MILJØUDVALGET indstiller Direktionens forslag tiltrådt med den tilføjelse, at tildelingskriteriet ”Design på materiel og indretning af lokationen” også bør omfatte installationens tekniske kvalitet. Herudover bør der være mulighed for at tildele en operatør flere end to ”pakker” såfremt, der ikke kan opnås en attraktiv pris og/eller fuld dækning af alle områder/pakker.

Bilag

Lokationer for udbud af ladestandere

Pakker til udbud af lokationer til ladestandere

Lokaliteter og delkontrakter

Punkt 7: Status på ordning for indsamling af farligt affald

22/185

Resumé

Rudersdal Kommune fik i 2021 dispensation fra etablering af henteordning for affaldsfraktionerne madaffald, mad- og drikkekartoner og farligt affald med en ny frist for etableringen den 31. december 2022. Der er i dag implementeret henteordning for mad- og drikkekartoner, og udrulning af ordning for madaffald er i fuld gang og færdiggøres i løbet af 2022. Nu udestår etableringen af en henteordning for farligt affald.

Da Norfors' planlagte modtagefaciliteter på Genbrugsgården ikke er klar til at modtage farligt affald fra enfamilieboliger, foreslår forvaltningen, at der startes med et mindre forsøg med ca. 500 husstande i henholdsvis Fredensborg og Rudersdal Kommuner, hvor det indsamlede farlige affald omlastes på genbrugspladser i stedet for.

Sideløbende anbefales det, at forvaltningen får mandat til at vurdere, om der skal søges om dispensation fra kravet om etablering af henteordning for farligt affald.

Sagen forelægges Klima- og Miljøudvalget til godkendelse.

Sagsfremstilling

Allerød, Fredensborg, Hørsholm og Rudersdal Kommuner samarbejder i regi af Norfors om fælles indsamlingssystem for rest- og madaffald og genanvendeligt affald (plast, mad- og drikkekartoner, papir, glas, metal og pap) ved alle husstande, afsætning af de genanvendelige fraktioner, fælles indkøb af affaldsbeholdere, affaldsplaner og fællesordningen for genbrugspladser mv.

De fire kommuner samarbejder også om en ens ordning for indsamling af farligt affald. Norfors er ansvarlig for omlastningen af det indsamlede farlige affald og for, at det afsættes til behandling via Alfa Specialaffald, som Norfors er medejer af.

Miljø- og Teknikudvalget blev på sit møde den 3. februar 2021, pkt. 4 ([link](#)), orienteret om, at forvaltningen ville benytte muligheden for at søge om dispensation fra tidsfristen den 1. juli 2021 for etablering af henteordning for affaldsfraktionerne madaffald, mad- og drikkekartoner og farligt affald. Miljøstyrelsen imødekom ansøgningen, og ny frist er den 31. december 2022.

To modeller for indsamling af farligt affald

Der foreslås to forskellige modeller for indsamling af farligt affald ved husstande med hhv. individuel affaldsordning (rød kasse) og fælles affaldsordning (centralt aflåst farligt affaldsskab).

For etageejendomme/rækkehuse med fællesordning er der allerede i dag etableret en ordning for indsamling af farligt affald ved udvalgte etageboliger (viceværtordningen), som Norfors driver. I Rudersdal Kommune er syv af de største etageejendomme med i ordningen, og der vil ske en løbende udrulning af ordningen til de resterende etageboliger. Ordningen indebærer et aflåst skab, oplæring af vicevært og afhentning af det farlige affald to gange om året.

Der vil derudover være rækkehuse og mindre etageboliger, der kræver individuel sagsbehandling for at afklare, om de skal have fælles eller individuel ordning, som vil tage en del tid, og derfor foreslås det at vente, til ordningen er rullet ud til alle husstande med individuel ordning.

For husstande med individuel affaldsordning vil indsamling af farligt affald ske i en såkaldt "rød kasse ordning", som er et velafprøvet system. De røde kasser vil blive indsamlet og ombyttet med en ny kasse på adressen, og derefter transporteres de til et sted, hvor de kan blive tømt og rengjort, og hvorfra det farlige affald kan blive hentet i store partier.

Det er planen, at de røde kasser med farligt affald på sigt skal håndteres på Genbrugsgården ved den gamle Toelt Losseplads i Fredensborg Kommune, som er Norfors' planlagte anlæg til omlastning af husstandsindsamlet genanvendeligt affald (glas, metal, plast, papir, pap og mad- og drikkekartoner) og farligt affald.

Anlægget på Genbrugsgården når ikke at stå færdigt inden 31. december 2022, som er fristen for at etablere en henteordning for farligt affald. Forvaltningen vurderer, at Genbrugsgården kan stå færdig ultimo 2023, da der fortsat udestår myndighedsgodkendelser, udbud af entreprisen samt selve etableringen.

Farligt affald er en del af den nuværende takststruktur med det obligatoriske grundgebyr for farligt affald, som alle grundejere betaler via ejendomsskattebilletten. Forvaltningen vil senere præsentere forslag til ændring i grundgebyret for farligt affald, når udgifterne til ny indsamlingsordning kendes.

Forsøgsordning for 500 husstande

Da der ikke kan etableres en henteordning uden at have et sted at omlaste/aflevere affaldet, anbefaler forvaltningen at starte to mindre forsøg med røde kasser til ca. 500 enfamilieboliger i hhv. Fredensborg og Rudersdal Kommuner.

Kasserne kan håndteres på to af genbrugspladserne; Blokken i Rudersdal og Vandtårnsvej i Fredensborg i deres afdeling for modtagelse af farligt affald. Indsamlingen af de røde kasser vil være en tilmeldeordning tilknyttet storskraldstilmeldingen, hvor der tilbydes afhentning hver anden måned.

Det forventes at til forsøget i Rudersdal Kommune, kan Norfors varetage indsamlingen, da de allerede råder over bil og mandskab med rette uddannelse. Nationale sorteringskriterier vil afgøre, hvad borgerne kan aflevere i den røde kasse. Forsøget har til hensigt at få viden om omfanget af farligt affald fra enfamilieboligerne for at kunne tilrettelægge en god ordning forud for fuld udrulning af ordningen, når anlægget på Genbrugsgården står klar. Forvaltningen forventer at kunne starte forsøget primo 2023. I/S Alfa Specialaffald har stået for udbud af de røde kasser. Der har senere vist sig udfordringer med kasserne, som skal afklares inden forsøgsordning med røde kasser, kan udrulles.

Med den nye politiske aftale om "Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi" fra 30. august 2022, er der nu også fastlagt en tidsfrist, den 1. juli 2023, for etablering af henteordning for tekstilaffald. Miljøstyrelsen sendte et brev til alle kommuner den 1. september 2022 om mulighed for fornyelse af dispensationen fra tidsfristen for etablering af henteordninger for de ti affaldsfraktioner, som forvaltningen vil vurdere, om der er mulighed for at ansøge om.

Indstilling

Direktionen foreslår,

1) at det godkendes, at indsamling af farligt affald for husstande med individuel affaldsordning udskydes til Genbrugsgården kan tage imod affaldet,

- 2) at der etableres en forsøgsordning med indsamling af farligt affald for 500 husstande med individuel affaldsordning i Rudersdal og Fredensborg Kommuner, og
- 3) at forvaltningen bemyndiges til at vurdere behovet for at søge om dispensation fra kravet om etablering af henteordning for farligt affald

Vedtagelse i Klima- og Miljøudvalget den 09-11-2022

KLIMA- OG MILJØUDVALGET genoptager sagen på et kommende møde.

Punkt 8: Klimahandlingsplanen - Ekstra høringsvar

22/186

Resumé

Kommunalbestyrelsen godkendte den 26. oktober 2022 klimahandlingsplan for Rudersdal. I behandling af sagen indgik vedlagte høringsvar fra Holte Grundejerforening ikke, da svaret blev forvekslet med et høringsvar fra en anden grundejerforening. Høringsvaret stiller sig kritisk overfor separatkloakering som middel til klimasikring samt udbygning af cykelstier. Forvaltningen beklager håndteringen af høringsvaret.

Forvaltningen anbefaler, at høringsvaret ikke giver anledning til ændringer i klimahandlingsplanen.

Sagen forelægges Klima- og Miljøudvalget til orientering.

Sagsfremstilling

Klimahandlingsplanen for Rudersdal blev vedtaget af kommunalbestyrelsen den 26. oktober 2022, pkt. 5 ([link](#)). Planen blev fremlagt sammen med indkomne høringsvar og et høringsnotat. Vedlagte høringsvar til klimahandlingsplanen fra Holte Grundejerforening indgik desværre ikke i forvaltningens samling af høringsvar og tilhørende høringsnotat.

Sammendrag af høringsvaret

Det angives i høringsvaret, at forbrug (scope 3) er et vigtigt indsatsområde, hvorfor det burde være en integreret del af klimahandlingsplanens hovedfokus og kommunens klimaregnskab. Holte Grundejerforening anvender et eksempel med beregninger på CO₂-udledninger ved hhv. separatkloakering og skybrudsventiler til at anskueliggøre, at der ifølge foreningen skal findes alternativer til separatkloakering af hensyn til såvel klimaindsatsen som borgernes økonomi. Det anbefales i høringsvaret, at der sættes mål for kommunens forbrug omfattende alle forvaltningsområder. Det anbefales ligeledes, at bevaring får en mere fremtrædende rolle frem for nybyggeri.

Det påpeges ift. grøn transport, at en forbedring af forhold for cyklister og en udbygning af cykelstinet ikke må ske på bekostning af sikkerheden for gående og løbende. Samtidig bør prognoserne for cyklisme holdes op imod CO₂-udledningen ved anlæg af cykelstier. Holte Grundejerforening tager desuden afstand fra, at Dansk Cyklistforbund er eneste samarbejdspart ift. forbedring af forholdene for cyklister, og det anses af Holte Grundejerforening som en eksklusion af andre samarbejdspartnere.

Det påpeges, at kommunen i forhold til udfordringer med højtstående terrænnært grundvand bør forholde sig til, hvordan det forhindres, at allerede etablerede villaområder oversvømmes, især da Holte Grundejerforening forventer, at det forværres ifm. separatkloakering. Der efterlyses i høringsvaret en målsætning om at undgå oversvømmelser, ligesom det bør fremgå af kommunens beredskabsplaner, hvordan man vil sikre sig, at søer og åer ikke får et stigende overfladevandspejl. Det pointeres, at klimatilpasning ikke alene handler om dimensionering af kloaksystemet men i lige så høj grad en regulering af overfladevandspejlet for søer og åer. Det er ifølge Holte Grundejerforening ikke nok med kortlægning og vidensopbygning ift. stigende terrænnært grundvand. Kommunen bør ifølge foreningen have en målsætning om, at den etablerede bygningsmasse – offentligt og privat – ikke forringes som følge af tiltagene i klimahandlingsplanen.

Forvaltningens bemærkninger

Forvaltningen er enig i, at forbrug (scope 3) er et vigtigt indsatsområde. Det er derfor også medtaget i klimahandlingsplanen som et indsatsområde, selvom det ikke er et krav i DK2020-regi. I planen (side 6) redegøres for

afgrænsningen af DK2020-projektet, som alene stiller krav om CO2-reduktioner inden for kommunegrænsen (scope 1 og 2). Det er også årsagen til, at Rudersdals klimaregnskab ikke omfatter scope 3. Som det fremgår af klimahandlingsplanen vil Rudersdal Kommune i 2023 begynde udarbejdelsen af en handleplan for at reducere forbruget i Rudersdal – både hos kommunen og hos lokalsamfundet. Samtidig vil kommunen udarbejde en ny grøn indkøbspolitik og en ny bæredygtig bygherrepolitik, som vil vedrøre scope 3 og afspejle og udmønte klimahandlingsplanens principper om at gå forrest som kommune og kommunens mangeårige praksis for udvikling, omdannelse og bevaring frem for nybygning.

Forvaltningen understreger, at opstillingen af samarbejdspartnere i omstillingen af transportsektoren ikke er ment som en udtømmende liste. Dansk Cyklistforbund er nævnt som eksempel på en forening, som kommunen aktuelt samarbejder med. Der vil løbende tilgå flere samarbejdspartnere ift. kommunens fysiske indretning, herunder også bolig- og grundejerforeninger. Konkrete indsatser og handlinger med forskellige samarbejdspartnere kan eventuelt indgå i de årlige handlingskataloger.

Der er i klimahandlingsplanen opsat en overordnet målsætning for kommunens robusthed overfor klimatilpasning. Hvorvidt der på sigt kan komme konkrete målsætninger for højtstående terrænnært grundvand, kan ikke afklares før, der er et overblik på tværs af kommunen ift. stigninger af det terrænnære grundvand. Det er en indsats i klimahandlingsplanen.

I det videre arbejde med områdeplanerne bliver der inddraget bæredygtighedskriterier, når de præcise tekniske løsninger konkretiseres i de enkelte områder. Ligesom der i kommunens kommende, nye spildevandsplan skal tages stilling til den overordnede prioritering af alternative løsninger til nedgravede rørledninger, herunder muligheden for etablering af overfladeløsninger langs veje.

Eventuelle ændringer i klimahandlingsplanen

Forvaltningen anbefaler på baggrund af ovenstående, at høringssvaret ikke giver anledning til ændringer i klimahandlingsplanen.

Indstilling

Direktionen foreslår, at sagen forelægges til orientering.

Vedtagelse i Klima- og Miljøudvalget den 09-11-2022

KLIMA- OG MILJØUDVALGET tiltræder Direktionens forslag.

Bilag

Høringssvar fra Holte Grundejerforening

Punkt 9: Endelig udpegning af urørt skov på statens arealer

22/186

Resumé

Miljøministeriet ved Naturstyrelsen har den 5. oktober 2022 vedtaget plan for urørt skov efter offentlig høring.

Sagen forelægges Klima- og Miljøudvalget til orientering.

Sagsfremstilling

Naturstyrelsen sendte forslag om udpegning af ca. 29.000 ha. urørt skov på statens arealer i høring i juni – august 2022.

Klima- og Miljøudvalget behandlede høringen på sit møde den 17. august 2022, pkt.15 ([link](#)).

Forvaltningen sendte efterfølgende et høringssvar, som tilsluttede sig udpegningen, men gjorde samtidig opmærksom på, at kommunen ønsker at indgå i dialog og koordinering med Naturstyrelsen Hovedstaden om den kommende proces med udlæg af urørte skove i Rudersdal Kommune, herunder ikke mindst forhold der angår hydrologiprojekter samt adgang og friluftsliv.

I den vedtagne plan er det samlede areal med urørt skov reduceret med ca. 1.000 ha. til ca. 28.000 ha., idet der, af hensyn til Skovskolen i Nødebo, er udtaget arealer i nordsjællandske skove, som ikke skal være urørte. Se s. 20 i bilaget sammenfattende redegørelse Naturstyrelsen 05.10.2022.

For Rudersdal Kommune har høringen ikke medført ændringer, og alle statsejede skove i kommunen bliver nu udlagt som urørte.

Kommunens høringssvar er ikke specifikt kommenteret i styrelsens høringsnotat, som indgår i den sammenfattende redegørelse. Se s. 5ff i bilaget sammenfattende redegørelse Naturstyrelsen 05.10.2022.

Naturstyrelsen vil i den kommende tid udarbejde forvaltningsplaner for de udpegede urørte skove. Forvaltningsplanerne vil blive sendt i høring i lighed med processen for allerede udpegede urørte skove, eksempelvis Rude Skov og Jægersborg Hegn. Høring af forvaltningsplanerne for netop disse skove blev behandlet på Klima- og Miljøudvalgets møde den 17. august 2022, pkt. 15 ([link](#)).

Naturstyrelsen har endnu ikke offentliggjort resultaterne af høringen.

Indstilling

Direktionen foreslår, at sagen forelægges til orientering.

Vedtagelse i Klima- og Miljøudvalget den 09-11-2022

KLIMA- OG MILJØUDVALGET tiltræder Direktionens forslag.

Bilag

Sammenfattende redegørelse Naturstyrelsen 05.10.2022

Punkt 10: Godkendelse af revideret forskrift for fjerkræ- og hønsehold

22/185

Resumé

Forvaltningen har revideret forskrift for fjerkræ- og hønsehold. Formålet med forskriften er at forhindre forurening og uhygiejniske forhold fra bl.a. visse former for mindre dyrehold i bolig- og sommerhusområder, og dermed mindske nabogener i form af lugt, støj og rotter. Forskriftens bestemmelser er udformet på baggrund af erfaringer med, hvad der typisk giver gener hos naboer.

Sagen er opdateret med en uddybning af lovgivningen på området.

Sagen forelægges Klima- og Miljøudvalget til godkendelse.

Sagsfremstilling

Bekendtgørelse nr. 844 af 23. juni 2017 om miljøregulering af visse aktiviteter giver hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan udarbejde forskrifter for at forebygge forurening og uhygiejniske forhold fra bl.a. visse former for mindre dyrehold.

Det daværende Teknik- og Miljøudvalg har i 2010 godkendt ”Forskrift for fjerkræ- og fuglehold”. Formålet med forskriften er at forhindre forurening og uhygiejniske forhold fra hold af høns og andet fjerkræ, kaniner og lignende udendørs dyrehold og dermed mindske nabogener i form af lugt, støj og rotter. Forskriften gælder kun i byzone, sommerhusområder samt områder, der ved lokalplan er overført til boligformål eller blandet bolig og erhverv.

På baggrund af de erfaringer, der har været med området, har forvaltningen revideret forskriften for fjerkræ- og hønsehold.

Nyt i forskriften er, at hold af kaniner og lignende udendørs dyrehold omfattes af krav, som skal modvirke støj, lugtgener og uhygiejniske forhold. Desuden ændres antallet og arten af fugle og fjerkræ, der tillades. Udover den eksisterende grænse på antal høns, fastsætter den reviderede forskrift også en grænse for antal duer. Der tilføjes som noget nyt også forbud mod visse former for fjerkræ samt stærkt skrigende/støjende fugle. Forbuddet gælder fasaner, kalkuner, strudsefugle, påfugle, gæs og ænder.

Formålet med forbuddet er særligt at modvirke støjgener. Der gives mulighed for, at kommunen i særlige tilfælde kan meddele dispensation. En dispensation vil altid bero på en konkret vurdering, men kan f.eks. gives i de tilfælde, hvor det vurderes, at fugleholdet ikke giver anledning til gener, f.eks. fordi man har store udendørsarealer og dermed langt til naboer.

Der er desuden indsat et nyt vilkår om, at eventuel træning skal ske på tidspunkter, hvor omgivelserne generes mindst muligt. Vilkåret er primært møntet på træning af duer.

Hold af høns og andre dyr i haven kan tiltrække rotter. Forvaltningen har derfor tilføjet et vejledende afsnit til forskriften med gode råd om rottesikring, så borgere får indrettet hønsehuse og bure korrekt fra starten.

Efter godkendelse offentliggøres forskriften på kommunens hjemmeside. Forskriften vil blive brugt og håndhævet i forbindelse med klager over gener fra hold af høns og fjerkræ samt kaniner og lignende udendørs dyrehold. Der laves ikke opøgende tilsyn i forhold til overholdelse af forskriften.

Lovgivning og hjemmelsgrundlag

Bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter ([link](#)) giver hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan lave forskrifter for at forebygge forurening og uhygiejniske forhold fra visse typer af mindre dyrehold. Kommunalbestyrelsen kan i den forbindelse lave forbud mod visse former for dyrehold. Bortset fra forskriftens § 12, stk. 1, § 13 og § 14 om påbud/forbud, klage og straf, er bestemmelserne i forskriften udformet af forvaltningen, da der ikke er nationale regler. Det er almindelig praksis i kommuner at lave forskrifter, da det både hjælper til at forebygge forurening, vejleder borgerne og effektiviserer sagsbehandlingen.

Forvaltningen har udarbejdet forskriften tilpasset Rudersdal Kommune. De konkrete krav i forskriften til indretning, drift og antal af dyr er lavet på baggrund af erfaringer med, hvad der kan give uhygiejniske forhold eller gener hos naboer til dyrehold. Hjemlen i miljøaktivitetsbekendtgørelsen er lavet for at kommunerne kan lave lokale regler for visse typer aktiviteter. Kravene i forskriften svarer til, hvad forvaltningen vil stille krav om, hvis der konstateres gener fra et dyrehold i byzone eller sommerhusområde. Det vil sige, at forskriften ikke ændrer på, hvordan forvaltningen vil håndtere sager om gener fra husdyrbrug i byzone og sommerhusområder, men at den letter sagsbehandlingen og gerne skal hjælpe borgerne.

Når kravene er formuleret i en forskrift, bliver det tydeligt for borgerne, hvordan de indretter deres fugle/dyrehold, så der ikke opstår gener, og de efterfølgende bliver mødt med bekostelige krav til indretning og drift.

Formålet med forbuddet mod de konkrete fugle- og fjerkræstyper, fx ænder, er særligt at modvirke støj- og lugtgener. Det er forvaltningens vurdering, at der er en overvejende risiko for, at de oplyste fugle- og fjerkræstyper vil give anledning til gener hos naboer, hvis de holdes i et almindeligt bolig- eller sommerhusområde. Forskriften indeholder mulighed for at dispensere fra reglerne, hvis forvaltningen i det konkrete tilfælde vurderer, at det ikke vil kunne medføre gener hos omkringboende.

Indstilling

Direktionen foreslår, at den reviderede forskrift for fjerkræ- og fuglehold godkendes.

Vedtagelse i Klima- og Miljøudvalget den 05-10-2022

KLIMA- OG MILJØUDVALGET udsatte sagen til et kommende møde med henblik på uddybning af lovgivningen på området.

Vedtagelse i Klima- og Miljøudvalget den 09-11-2022

KLIMA- OG MILJØUDVALGET tiltræder Direktionens forslag med den bemærkning, at forvaltningen bedes undersøge muligheden for at indarbejde krav om fast tag i henhold til Fødevarestyrelsens regler.

Bilag

Forskrift for dyrehold i byzone

Sammenstilling af nuværende og revideret forskrift

Punkt 11: Godkendelse af forskrift for indretning og drift af restaurationer

22/185

Resumé

Forvaltningen modtager løbende klager over støj og lugt fra naboer til restaurationsvirksomheder.

Forvaltningen har derfor udarbejdet en forskrift, som stiller krav, der skal modvirke forurening og gener fra restaurationsbranchen i form af støj, lugt, affaldshåndtering og spildevand. Forskriften gør det muligt at håndhæve kravene med det samme.

Sagen forelægges Klima- og Miljøudvalget til godkendelse samt Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget til orientering.

Sagsfremstilling

Bekendtgørelse for miljøregulering af visse aktiviteter (BEK Nr. 844 af 23. juni 2017) giver hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan udarbejde forskrifter for at forebygge forurening og uhygiejniske forhold fra forskellige typer virksomheder, herunder restaurationer.

Forskriften gælder for alle spisesteder, restauranter, caféer, grillbarer, værtshuse, diskoteker mm., hvor der serveres mad og/eller drikkevarer.

Forskriften stiller bl.a. krav om:

- Installation og drift af ventilationsanlæg for at mindske både støj- og lugtgener fra madlavning.
- Begrænsende foranstaltninger for at mindske støjbelastning hos naboer.
- Opsætning af og evt. isolering og indregulering af musikanlæg mm., så de overholder støjgrænser.
- Bedre rottesikring.
- At mindske fedtstoffer i spildevandskloakken gennem fedtudskillere hos fødevarerhåndterende virksomheder.

Forebyggelse af genesager

Forvaltningen modtager løbende klager over støj og lugt fra beboere, der bor side om side med restaurationsvirksomheder. Formålet med forskriften er at forhindre støj, lugt og forurening fra restaurationer og de deraf følgende nabogener.

Forskriften gør det muligt for forvaltningen at håndhæve kravene umiddelbart. I dag vil kravene skulle meddeles som afgørelser til hver enkelt virksomhed. Forskriften vil dermed lette det administrative arbejde og muliggøre hurtigere sagsbehandling ved at give mulighed for at indskærpe fremfor at varsle påbud til virksomheder, som giver anledning til gener hos omkringboende.

Dispensationsmuligheder

Der kan i særlige tilfælde dispenseres fra bestemmelserne i forskriften. Derudover er der mulighed for at undtage visse restaurationer for hele eller dele af forskriften. Det kan fx være restaurationer med særlig beliggenhed, med kulturel betydning, fredede ejendomme og lignende.

Videre forløb

Når forskriften er godkendt, bliver den offentliggjort på kommunens hjemmeside. Forskriften vil blive brugt og håndhævet i forbindelse med klager over gener fra restaurationer. Der laves ikke opsøgende tilsyn med fokus på forskriftens vilkår.

Derudover skal forskriften også indgå i forhåndsdialoger med virksomhederne i Rudersdal Kommune og vil kunne medsendes som et bilag i nye bygge- eller renoveringssager.

Indstilling

Klima- og Miljøudvalget

Direktionen foreslår, at forskriften for indretning og drift af restaurationer godkendes.

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget

Direktionen foreslår, at sagen forelægges til orientering.

Vedtagelse i Klima- og Miljøudvalget den 09-11-2022

KLIMA- OG MILJØUDVALGET udsatte sagen til et kommende møde med henblik på høring af restaurationer i Rudersdal Kommune samt HORESTA inden sagen genoptages.

Bilag

Forskrift for indretning og drift af restaurationer

Punkt 12: Renovering af bevaringsværdige gravsteder - Status

22/186

Resumé

I budget 2022 er der afsat 1 mio. kr. til renovering af bevaringsværdige monumenter på kommunens kirkegårde fordelt med 0,5 mio. i 2022 og 0,5 mio. i 2023.

I 2022 prioriteres sikring af fritstående gravsten i kirkegårdenes lapidarier samt renovering af udvalgte gravkamre. I 2023 udføres renovering og vedligehold af smedjernsgitre samt afrensning og maling af udvalgte inskriptioner.

Sagen forelægges Klima- og Miljøudvalget og Kultur- og Fritidsudvalget til orientering.

Sagsfremstilling

I budget 2022 er der afsat 1 mio. kr. til renovering af bevaringsværdige monumenter på kommunens kirkegårde. Midlerne er fordelt med 0,5 mio. i 2022 og 0,5 mio. i 2023.

Rudersdal Kirkegårde har i samarbejde med Rudersdal Museer gennemgået kirkegårdenes bevaringsværdige monumenter med henblik på prioritering af midlerne. Monumenternes renoveringsbehov inddeles i følgende type opgaver:

- Sikring af gravsten
- Renovering og vedligehold af gitre
- Renovering af gravkamre: Købmand Sahls mausoleum og Restauratør Niels Christian Christensens mausoleum
- Afrensning og maling af inskriptioner.

En del af de bevaringsværdige gravsten er flyttet fra gravstederne og placeret i et af kirkegårdenes fem lapidarier. En stor del af de fritstående sten i lapidariene på Birkerød Kirkegård, Søllerød Kirkegård samt Assistens og Søholm Kirkegård er ikke sikret og er i risiko for at vælte. Derfor er en af prioriteringerne i 2022 at sikre usikre sten i lapidariene, da stenene står frit og kan udgøre en risiko for besøgende. Der er eksempelvis blevet sikret 33 sten ud af 54 sten på Søllerød Kirkegård.

Stabiliteten af bevaringsværdige gravsten, der stadigvæk står på gravstederne, er ikke blevet undersøgt. Denne del af sikringsarbejdet udestår, da den ikke kan rummes indenfor bevillingen.

På Rudersdal Kirkegårde findes 11 mausoleer. Fire af mausoleerne er overdraget til Rudersdal Kirkegårde, hvoraf det indvendige af et af dem, Grøns gravkammer, er overdraget til Rudersdal Museer. Forvaltningen vurderer, at det må forventes, at Grøns gravkammer står overfor en større renovering. Der skal findes finansiering til renoveringsudgifterne.

De resterende mausoleer ejes stadig af familierne. To af de overdragede mausoleer på Søllerød Kirkegård er udpeget til renovering indenfor bevillingen. Renovering af mausoleerne har vist sig at være forbundet med en del omkostninger, idet der skal flere håndværkere til at løse opgaverne – herunder snedker, tømrer, murer, kloak og VVS samt stenhugger. Prisen forventes at være ca. 250.000 kr. Renovering er i gang og forventes udført i 2022.

I 2023 vil der blive udført renoveringer af gitre. Indtil for 100 år siden var det praksis at afgrænse de største gravsteder med smedjernsgitre. Gitrene kræver løbende vedligeholdelse for at undgå gennemtæring af rust. Derudover er

fundamentene under nogle af gitrene sunket, og gitrene er derfor knækket. Gitrene er i meget forskellig stand og har forskellig grad af detaljering og udsmykning. Omkostningerne til renovering af de enkelte gitre vil derfor variere, og det har en betydning for prioriteringen af hvilke gitre, det vil være muligt at renovere.

Endelig udpeges særlige gravsten til afrensning og maling eller sandblæsning af inskriptioner. Nogle af inskriptionerne og udsmykningerne på de ældste gravsten er ikke længere læsbare. Af hensyn til kulturhistorien og sammenhængen indenfor de enkelte kirkegårde udvælges nogle af de væsentligste sten til renovering.

Den største andel af bevaringsværdige gravsteder findes på Søllerød Kirkegård. Derfor er den største andel af de prioriterede gravsteder ligeledes på Søllerød Kirkegård.

Plan for 2022 og 2023:

- Sikring af gravsten i lapidarierne på Birkerød Kirkegård og Søllerød Kirkegård er udført. Lapidarierne på Assistens/Søholm Kirkegård vil blive gennemgået og sikret i 2022.
- I efteråret 2022 pågår en omfattende renovering af Niels Christian Christensen mausoleum – typisk omtalt som PAX' gravkammer. Desuden vil en renovering af døren til Familien Sahls mausoleum bliver udført i efteråret 2022.
- Tilbudsindhentning på gitre foretages i 2023. Arbejdet forventes udført inden sommer 2023.
- Afrensning og maling af udvalgte gravsten vil blive udført i 2023.

Indstilling

Direktionen foreslår, at sagen forelægges til orientering.

Vedtagelse i Klima- og Miljøudvalget den 09-11-2022

KLIMA- OG MILJØUDVALGET tiltræder Direktionens forslag.

Vedtagelse i Kultur- og Fritidsudvalget den 09-11-2022

KULTUR- OG FRITIDSUDVALGET tiltræder Direktionens forslag.

Punkt 13: Underskriftsark